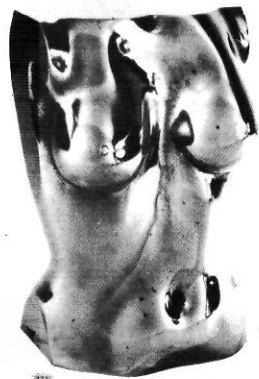

• A la fortalesa del Palau Episcopal, Albi guarda —en condicions força impresentables— el gran tresor de l'obra de Toulouse Lautrec: 208 pintures, 149 pastels i dibuixos, 161 litografies i gravats, 31 cartells. Al pis de dalt, un al costat de l'altre, quadres de Corot, Degas, Valadon, Bonnard, Dufy, Utrillo, Rouault, Matisse, Vlaminck, Marquet... En Paco Torres Monsó s'extasia davant d'una escultura de Maillol.

• En Paco Torres ha estat un dels protagonistes d'aquestes jornades. Al Centre Cultural d'Albi, s'hi ha instal·lat una antologia de la seva obra escultòrica, que comença amb el bust clàssic de la Rosa, de 1946, i acaba amb els volums en fòrmica dels últims anys, com *Black Hole* i *Black Sun*. Quaranta-quatre peces revelen el lent procés de depuració d'una extraordinària trajectòria. En l'esplèndid catàleg, l'alcalde de Girona presenta en Paco Torres com “un escultor universal de Girona” i es lamenta del poc reconeixement que ha obtingut la seva obra més enllà de les fronteres locals. Ara que la selecció és feta i el catàleg a punt, no es podria convertir en itinerant aquesta mostra? Al Centre Cultural d'Albi, els torsos nus i esvelts d'en Torres Monsó brillen, daurats i poderosos, amb una llum incandescent.

ALBI - CENTRE CULTURAL S.M. "MANUEL JOSÉ ARCE" - ABRIL 1986

TORRES
MONSO
sculptures - escultures

1986
MAN JOSÉ

Ajuntament
C.P. de Girona

Josep Tharrats, fabricant de sonets

Cent anys del naixement de Josep Tharrats. Narcís Comadira té escrit que Tharrats “fou un heterodox dins l'ambient noucentista”. Enric Jardí acaba de dir que “Tharrats és el típic representant dels homes de la seva generació, que resten enlluernats pels darrers esclats del modernisme, però que opten per la serenor noucentista”.

Sigui com sigui, parlar de Tharrats és parlar del pas del Modernisme al Noucentisme, que a Girona troba exemples extraordinàriament il·lustratius: el Masó de la Farinera Teixidor no és el mateix que el de la Casa de la Punxa; el Palol de *Roses* no és el mateix de *Poemes de tarda*; el Monsalvatge de *Terra de gestes i de beutat* no és el mateix de *Proses del viure a Solius*.

L'any 1909, en el cor d'aquest moment d'ebullició, un gironí de 22 anys anomenat Josep Tharrats, que des dels 14 s'ha hagut de fer càrrec de la indústria de mosaics d'una seva tia, guanya la Flor Natural dels Jocs Florals de Girona amb una flamarada modernista tancada en l'estoig noucentista de tres sonets. Tharrats, modernista enamorat de D'Annunzio, és el qui, quan Eugeni d'Ors llegeixi el seu discurs dels Jocs Florals de dos anys després, descobrirà el calc del poeta italià per part del pare del Noucentisme. De fet, Tharrats viu la transició d'un moviment a l'altre amb totes les seves contradiccions. La revista *Cultura*, creada i dirigida per ell l'any 1914, és un resum de l'ideari modernista, tot i el seu títol tan rotundament orsià. I encara, quan l'any 1924 publica el seu primer llibre de sonets, Gabriel Alomar diu en el pròleg que en ell “hi ha una trobada de l'esperit romàntic amb el clàssic”.

És el propi Alomar el qui es pregunta si Tharrats és un poeta escultòric. Potser seria més exacte qualificar-lo de poeta arquitectònic. Tharrats sotmet tossudament la seva inspiració a l'esquena racional del sonet i troba alhora, en la pròpia forma del poema, una font d'inspiració sobre el seu contingut. En diverses ocasions confessa aquesta simbiosi:

“Quan en mi esclata el lluminós instant,
i a l'intel·lecte, en tant, la imatge es crea,
no és la idea que em porta el consonant,
ans és el consonant que em duu la idea.”

Tharrats va fer un sonet darrera l'altre. Diuen que en feia un cada nit, abans d'adormir-se. En va publicar molts, però en va deixar inèdits més de

Cent anys de Josep
Tharrats: número
commemoratiu de la
revista editada pel
seu fill.

negre + groc

revista d'art i poes

Retrat de Josep Tharrats

barcelona, primavera 1986

Centenari de Josep Tharrats 1886-1976

cinc mil. I ser això, fabricant de sonets, com era fabricant de mosaics, revela un mateix afany per l'*obra ben feta*, sobretot si mosaics i sonets es fan amb una idèntica perfecció. Ser fabricant de sonets defineix el tarannà d'un home amb el lirisme controlat per la raó (amb el Modernisme contingut pel Noucentisme?), que troba en la obediència a un canon estricte el millor vehicle per a l'esclat del seu pensament.

Ara, al cap de cent anys, és bo de recordar-ho i de recordar-lo.

Guia per a masoquistes

Ramon Alberch i Jaume Fabre, amb el rigor que els caracteritza, han escrit un llibre tan ben documentat com estrany. Es titula *Jardins del barri vell* i és un inventari no exhaustiu dels jardins particulars del nucli històric gironí, amb els plànols, les fotografies i la descripció acurada i detallada d'una vintena d'espais verds amagats entre les pedres: els jardins que floreixen al darrera dels antics palaus i de les cases que, des del nivell de l'Onyar, s'enfilen esglaonadament fins a la muralla de les Pedreres.

Aquests jardins ocults de Girona són tan antics com les mateixes pedres. Ja al segle disset, quan descriu la ciutat, Roig i Jalpí explica que "*algunas casas tienen dentro de sus paredes muy famosos, frondosos y espaciosos jardines de muy grande recreo y divertimento, con muchos naranjos y otros árboles y plantas para comida y regalo*". Tres segles més tard, Xavier Monsalvatge torna a parlar d'aquests jardins i diu que "la ciutat els amaga recatada, com si temés que les seves esplendoroses pompositats fossin massa vibrants i lluminoses i restessin encant a les pedres". Bonica imatge que dissimula amb bones paraules una realitat menys poètica i més utilitària.

El llibre que apareix ara és una veritable sorpresa. I és estrany, sobretot, que el seu editor, l'Ajuntament, l'hagi inclòs en una col·lecció titulada de *guies urbanes*, quan la immensa majoria dels jardins descrits — amb tres o quatre notables excepcions — romanen impassiblement tancats amb pany i clau, reservats a la intimitat més estricta, i són de visita difícil per als forasters i per als ciutadans que no siguin amics o coneguts dels propietaris. Considerat com l'inventari d'unes existències, el llibre és interessant i instructiu, però presentat com una *guia* esdevé una proposta masoquista digna d'una ment recargolada i perversa. L'ingenu visitant que l'adquireixi i, amb el volum a la mà, intenti fer el recorregut d'aquests indrets, es trobarà una i altra vegada amb la porta pels nassos, reduït a l'exercici d'endevinar, per alguna heura que penja o per la copa d'un arbre que s'enfila, la ubicació d'aquests paradisos vegetals barrats per l'espasa flamígera de la propietat privada.

Arribats en aquest punt, proposo que els propers volums de les guies urbanes municipals ens expliquin una a una, amb tot luxe de detalls, les alcoves dels palaus del barri vell, les cambres de bany dels pisos dels barris nous, les piscines de les torres de les urbanitzacions o altres racons particulars igualment atractius i no menys inaccessibles que, al capdavall, també deuen formar part, en alguna mesura, del patrimoni ciutadà. Així, encara que el lector sàpiga per endavant que no hi podrà entrar mai, estimularà la seva imaginació malaltissa amb la contemplació de plànols i de fotografies, exactament com ara és condemnat a fer-ho amb els impenetrables *Jardins del Barri Vell*.

Un monument anomenat Mas Ventós

Quan les institucions declaren oficialment un edifici particular com a monument històric-artístic, ho fan sovint amb l'oposició dels seus propietaris, i sempre amb la finalitat expressa de protegir i salvaguardar

